Non himeneus in hiis conseruat pacta diebus
Set venus in thalamis reddit agenda sue
Aurum sponsatur vinclisque decora paratur
Ad thalamum veneris pluribus apta viris
Nuncia cum duos et amor sponsalia habebat
Nuper et vna tamen nunc sibi quinque trahit
Vt duo sint carne simul vna lex dedit olim
Ad minus usque tribus nunc manet illa nouus
Nunc iubet ipsa venus et sic sua castra cupido
Castus et ad presens tempus abiuit amor
Ales set quod amor cum quo sua gaudia iungit
Inuenit in media femina piscis aqua
Cerua parem sequitur serpens serpente tenetur
Femina virque thoro sunt magis vna caro
Heus vbi plena fides vbi connubialia iura
Responsis careo que ferat alter homo
Ferrea frons huius est nescit que signa pudoris
Et pudor a vicio desinit esse pudor
Quam solet usque genas ornare rubor muliebris
Absque pudore malo plus furit ipsa viro
Graculus ipsa quasi tacet et quasi casta columba
Se gerit et placens est tibi spina rosis
Vt latitem cribro sic in muliere recondo
Consilium set eo scire potes quod amo
Dum Jesabel regnat blando sermone pungens
Qui fuerat Josie vertitur hic in Acab
Dum caput inclinat dicens sibi subdita membra
Succumbunt ipsis vi vel amore malis
Corruptaque sic vicia stat florigerata voluptas
Et quod virtutis flos pede trita viris

Postquam de singulis gradibus per quos tam in spiritualibus quam in temporalibus error vbique diffusior tractatum hactenus existit, iam secundum quondam opinionem tractare intendit de pedibus statue quam Nabugodonosor viderat in sompnis, quorum videlicet pedum quedam pars ferrea, quedam fictilis, in figura deterioracionis huius mundi extiterat, in quam nos ad presens tempus, quod est quodammodo in fine seculi existencius, deuenimus. Et primo ferri significacionem declarabit.

Incipit liber Septimus

Cap. i.

Quos solet antiquus nuper latitare figuris
Possumus ex nostris verificare malis
Quos veteres ficta sompnia timuere sub vmbris
Iam monstrant casus pericul' car nouus
Nunc caput a statua Nabugod' fecerat auri
Fictilis et ferri stant duo namque pedes
Nobilis a mundo nunc desunt aurea proles
Pauperies ferri vestitur atque sibi
Non modo magnanimum volat inclita fama per orbem
Cuius honor mundo congruit atque deo

Non modo pauperibus spargit sua munera largus
Nec fovet in mensa set modo divites eos
Vix pietate modo nudos quis vestit egenos
Nec capit hospicio quos sinit egere vagos
Non minuit obstrictis qui currere vult miseri
Iam nec infirmos quos iuvat ulla manus
Inter discordes antiquum fedus amoris
Non est ad presens qui reparare velit
Nunc tamen esse duas speciales estimo causas
Ex quibus hic mundus desinit esse bonus
Harum luxuria reperitur in ordine prima
Ex qua corpore debes instituitur atque quies
Sic consistit ea miles modo tardius ad arma
Quem mulier thalamis mulcet amore suo
Et claudentur ea clerici communiter omni
Ad neque ipse modo psallere vota deo
Consilium vanum nos docet per mulieres
Unde deo modo plebs sua quassa perit
Altera set causa nunc temporis asper avari
Que fovet invidiam semper in orbe novam
Hec precedit pugnam concitat utque facit
Ad neque a bello pax retinere suo
Exterius domini tractant bona pacis amici
Sic tamen interius stant sibi bella prius
Dum poterunt guerra plus pace recondere lucra
Restat amicicia pacis amore bona
Nec sunt invidia cum te minus ferre quietem
Lacrimam namque meam edet in aure tua
Nil tibi si populus plangat sua dampna subinaus
Dum commune malum dat tibi ferre lucrum
Sic et avaricia procerum se subdere corda
Dicit et hii dicunt subdere vera volunt
Sic honor ingenuus decessit uimus ab alto
Ad loca iusticie nec redeunte fide
Sic patet desiderans nummus gustus amari
Dum liber unde sitis apperit ipsa magis
Sic census non dives habet set habetur ab ipsis
Sic dominus servo servit et ipse suo
Sic viget ipse foris dives tamen intus egenus
Sic habet ipse nichil dum nichil omne putat
Super duricies mentisque liquescere nescit
Nec pietatis ope solvitur unde geli
Pauperis in lacrimis dentes vultusque labore
Pauperis oppressi ferre quieta sibi
Sic eternum mundus animus sepelitur avari
Hos habet ipse deos nec sit habere deum
Hic loquitur contra istos amicos qui fere in hoc sapiencie tempore duriores
quod divicie nisi prosperitate nulli ut dicit possunt esse validus .

Cap^m II

Heu quid opes opibus cumulat qui propria querit
Cum sit nemo queat appropriare sibi
Rarius possessus habet quia quisquis habet habere
Nulla potest si non possidet ergo nichil
Servit habens habitis nec habet set habetur avarus
Census habet domino predominantur opes
Cum nequeas tuus esse tuum nichil est suus esse
Nemo potest igitur est nichil hoc quod habes
Siquis enim dominus rerum sibi subdit et ipsa
Res servi dominum dicitur esse sui
Sicud servus sequitur possessio servum
Et redimit dominus servus et eius opes
Adquirit domino nil adquirit sibi servus
Quicquid habet dominum constat habere suum
Servus avaricie sibi non dominatur habendis
Arbitrio proprio proprietate caret
Cum proprium nichil esse suus est nuda facultas
Atque retenta nocent participata iuvant
Nullus enim poterit veraciter esse beatus
Qui sua cum socio participare nequit
Qui dare nulla potest sitis ipsum constat egere
Cum desit cui det dives egenus erit
Dives in hoc quod habet set semper egenus in illo
Ad non sit cum quo participabit opes
Si tibi sit rerum possessio larga nec ullus
Sit tibi cui dones copia nulla tibi
Si tibi sit facies sit honor sit forma sit alta
Mens tibi si tamen hoc nescit alter eges
Dispensa quod habes et consulito usus ad usum
Non ad avaricie pabula confer opes
Sed nudis da pauperibus de pinguibus unum
Pinguet animarum ... amor
Cum bona cuncta regas vel ad esum sunt vel ad usum
Velle tuum rebus utere sicut habes
Instat avaricia set cuncta modo ipse ad aures
Summus est mobilium quod mea scripta ferunt
Non modo ingenitos tantum fore constat avaros
Nos set vulgares nominus esse reos
Ut gallina suum granis venter implet habundi
Se minimus unguium sumit et ipsa cibum
Sericatus hic nummos imbursat et auget avarus
Vel sibi cum modicum quam sat habere lucrum
Stringit proprio talis ieiunia ventri
Ut pariat loculis fercula plura suis
Ferreus ille ... sua servat corde ...
Proprium ipse nullius participabit eis
Perdidit et ... quia vivit ...
Officium claudit ne ... intret ibi

Sic neque ipſe ſuus ſibi ſumere gaudia queſtus
Omnia diuicijs tenet nec ſibi quicquid habet
Pectora ſic ferri geſtant homines quaſi cuncti
Dum capiunt a ſtatua decidit eſſe ſua
Aurea que fuerant iam ferrea tempora conſtant
Ferrea condicio ſic mutat vnde viro
Aureus atque modus probitatis quem coluerunt
Patres nunc cupido deperit ere modo
Plus cupiens miſer eſt non qui minus optinet immo
Qui ſibi contentus eſt habet ipſe ſatis
Diuicis autem diuicias non dampno ſet illas
Approbo ſi ſeruitur quando requirit opus
Non quia diues habet nummos culpabitur immo
Set quia nec fres non iuuat inde ſuos
Si ſibi larga manus foret vnde pararet egenti
Partem tunc laudis muniminis digna foret
Set tamen vnde iuuet alios vel diues in orbe
Vix hodie viuit qui ſibi ſeruat opes
Termino tene quod habes qui ſcribitur Apocalipſi
Iam ſua completa mira vigoris habet
Iam noua ſtant filias circumprecoria vene
Et rigetum ferri ſemina pectus habet
Pauperis et clamore ſonos non percipit immo
Diues in auditu fingitur eſſe lapis
Tempus erit quo tu qui nunc excludis egentes
Ibis in exterma pauper egendo loca
Ad ferrum ſecla iam vos veniſtis ab auro
Et magis eſt vile nobile quicquid erat
Poſteriores partes ſuperatque cupido priores
Nec ſit honor ſolitum quod ſolet eſſe ſuum

Hic loquitur de ſtatue ſecunda parte pedum que fictilis et fragilis erat et de eiuſdem partis ſignificacione Ca[pitulum] iii

Vltima per terras ſupereſt modo fictilis etas iii
Vnde pedes ſtatue dant michi ſigna fore
Non eciam figuli fragilis nam fictilis olla
Rupta ſic in teſtas cum lapis angit eas
Sic plus condicio fragilis temptata virorum
Rupta iacet vicii de grauitate ſui
Fictilis eſt laicus ſet fictilior modo clerus
Cuius in exemplis cauſe agendo malis
Sic ſacra ſcripta caro conſtribitur vndique mundo
Littera iam Christi nulla videtur ibi
Qui iubet vt carnem vincamus cernere vicia
Poſſimus et domini ſpernere regna ſuum
Clerus habet voce ſibi nomen ſpirituale
Spiritus in carnem vertitur ipſe tamen
Carnis enim vicia ſunt ſic communiter acta
Quas de continuis vix pudet vſus eis

Fit quasi nunc mulier hominis dominusque magister
Vir fit et ancilla subdita prona pia
Debilis in fortem ruit et vecordia vincit
Cum foret et sapiens fictilis ipse cadit
Premia dum clerus veneris vexilla subibit
Nam venus a tota gente tributa petit
Gallica peccata nuper quibus hii ceciderunt
Clamant iam nostras invisitare domos
Nunc licet alterius sponsam quisque frequenter
Est status ingenium dicitur illud amor
Non erit hoc fatuus vicium set gracia magna
Dum fit adulterio magnificatus homo
Dummodo sponsa stuprum pariunt adultera domus
Soluet ob hoc sponsus qui licet illius opus
Sic se nunc homines vendunt quasi sint meretrices
Prospera dum veneris larga fit illa manus
Sic sub mendaci specie grassantur amoris
Perque nephas tale licita pudenda petunt
Set qui de clero sponsam promotus adoptat
Plura dabit veneri sit quod adulter ibi
Pauper enim frater capit hic quod ibi dabit et sic
Aut dives aut capiens proficit ille magis
In causa singuli sic causat fictilis esse
Quo nunc de facili fingitur omnis homo
Et ita set ypocrisis fraudes celare latentes
Temptat et occulto turpia plura facit
Sic viget in facie sua pallens honore
Amicior ut vultus sordida facta tegat
Set neque iusticias maxillas mentis adornat
Animo placens mundo fert maledicta deo
Sic virtutis rose faciem furatur et aura
Sub specie plumbum dat sanctitatis dolum
Sic latet iniustum sub iusto sic maledictum
Sub sancto quod falsis sub recolente fidem
Virtutum clamidem foris induit interiorem
Contegat ut culpam ne quis abhorret eam
Sic foris apparet candidus albedo set intus
Omnis spurcicie tecta nigredo latet
Sic quasi vox pacis [illegible] blanditur ad aures
Os dat amicicias mens [illegible] minas
Sicque columbinus fit pennis corvus amictus
Turturis ex falso fingit habere modum
Sic animus sathane gerit aspectum Gabrielis
Est capud anguille cauda set anguis erit
Sic mellita bona visu tibi monstrat apta
Que si gustabis sunt tibi mirra magis
Iste quod ypocrisis est demonis archa reclusum
Sub qua peccati continet omne nephas

Hic est versutus inimicus regis amicus
Semper venalis dum iacit ipse sacris
Viperinum genus et vinum plenumque veneno
Fraudibus instructus artibus arma parat
Semper in insidiis sedet inclinatque nocere
Temptat et occultos fabricat ipse dolos
Hic eminus animos hominum secreta revelat
Et similis Jude fabricat acta sua
Qui te sollicitat rex et subvertere temptat
Aut te persuadet solvere iussa dei
Quis sit et ipse vide qualis vel conditionis
Aut tibi si vera dicere verba velit
Discute mente prius animum temptantis et inde
Si vel constanter vel dubitanter agit
Si tibi proponit dubium mendacia fingens
Semper deprendi verba dolosa timent
Cum sit causa doli pie rex tu credere noli
Siquis agit prime tu sua facta cave
Cautus non credit nisi cum res nota legit
Ante manum sapiens providet acta regens
Decipiuntur aves per cantus sepe suaves
Blande rex lingue mellea verba fuge
Rex bona digna bonis da premia rex et iniquis
Que sibi promeruerunt premia culpa dabis
Latro bonus veniam xpo miserante meretur
Penam promeruit in cruce latro malus
Obsequium premium trahit e manibus grate domini
Que sunt facta suo fine notabit homo
Si pelis ulcisci vicia certissima poscit
Iustus in hoc casu quod decet illud age
Fiat tibi pietas non misceat aspera iuris
Ulcio iudicium compescat nimis durum
Sepe pericla fera fert nimias ulcio tandem
Destruit ille bonos qui sinit esse malos
Diversis penis diversis idonea culpis
Mille mali species mille salutis erunt
Iudicii signum gladius monstrare videtur
Proditor ut pereat rex tenet arma feris
Rex iubeat tales laqueo sine alta levari
Ne pereat regni lege et iste status
Rex age ne plebis furiens discordia vincat
Lex cadit rege mero pateram regens
Absit et hoc vulgo ne dicat iure remoto
Ad mensas turpem principis umbra facit
Fratris cum fraude sua perit de morte remorsa
Ut sit iusticia regia laude tua
Sic dicunt ipsi sit semper gloria regi
Quo bona pax vigeat quo reus acta luat

eritate
onditiones
d errantes
agitur ..

Precipitur gladius vibratus semper haberi
Principis vt crimen iudicis ense ferat
Ense quiescente compescere non valet orbem
Cum regnare cupit sanguine iura colit
Arma ferunt pacem compescunt arma rapacem
Vt reus hec timeat rex probus arma gerat
Nomine subque tuo seruant ne forte quirites
Plebem te tenero corde videre decet
Si vis iniustos tuos non castigare ministros
Crimen habet ipse regis culpa sue
Euolat accipiter ad predas sueta sinistra
Deseruit dominus in rapiendo cibos
Sic sunt qui regi famulando suos et ad vsus
Possunt pauperibus dampnum ferendo minus
In prece pondus habet pauper qui clamat egens
Et domini memor est pauperis ipse sui
Fiat enim presul qui custos est animarum
Pondus in officio debet habere suo
Corporis vtque suus sic stabit et vltima vices
Gloria vel pena perpetuatur ei
Rex ita qui nunc moderaris legibus orbem
Dona tuis meritis conferet equa deus
Posse tuum grande rex estque potencior ille
Omne tuum cuius dextera struxit opus

Hic dicit quod rex sano consilio adhereat ecclesie iura supportet et erigat opus in iudiciis et pietatis existat suamque famam cunctis mundi opibus preponat ..

Capitulum · x ·

Sperne malos cole prudentes compesce rebelles
Da miseris fontes respue parce reis
Quicquid agas vicio nunquam mergitur honestum
Fama sacro rebus prefiatur opus
Nil tibi rex fugias pro mundo quo reputeris
Iustus apud proceres et reus ante deum
Ecclesiam studeas multa pietate fouere
Cuius enim precibus vult diadema geri
Pauperis et vidue dum cernis adesse querelas
Iudicium miseris cum pietate geras
Expedit interdum sancita remittere legum
Ne pereat pietas de feritate tua
Indulgere tuis tua sic dignetur honestas
Quam puto sepe deum viuere velle reum
Par quoque potet omnis sic nobilis atque colonus
Et nichil arbitrium possint ante manum
Ardua si causa tibi sit videas quia certe
Tarda solet magnis rebus inesse fides
Rebus in ambiguis tu certum ponere noli
Fallitur augurio spes bona sepe suo
Est magis humanum genus incurua dolori

Nescit principium quid sibi finis aget
Dum tibi suadet opus tractare negocia regni
Consilium regat hoc cum seniore senex
Ibit in occasum quicquid dicemus ab ortu
Singula sequitur habitum vestiunt ergo tuum
Consilium pravum regalem turbat honorem
Provocat inque scelus que bona pacis erant
Iura dabit populo senior discretius ista
Legibus est etas unde petatur honor
Est senior ille senex cuius sapiencia sensum
Firmat in etate sit licet ipse minor
Non stabiles animos veteres fatuam ve iuventum
Comprobo non etas sic sua iura dedit
In sene multociens fuit condicio iuvenilis
Dum iuvenis mores obtinet ipse senis
Eminens ergo statum videas pie rex ab utroque
Unde legas homines tu prius ante probos
Qui tibi servicium prebet nec inutilis anni
Appetit hic servus debeat esse tuus
Dignus est mercede labor qui regis honorem
Spectat et in tali spem tibi ferre potes
Est qui pacificus est vir qui iuris amicus
Liber avaricie largus ad omne bonum
Utere consilio tali pie rex et habundet
Gloria perpetue laudis in orbe tue
Famam volans gratis nullo iubente cathenis
Proclamat meritis ista vel illa tuis
Nomen crede boni gestis precellit honorem
Conservat renovet fama laude viget
Ut lingo bonum florem dulcem prestabit odorem
Sic virtusque viri flagrat ubique boni
Consule doctores legis discrete maiorum
Et conveniencialis concomitare bonos
Ut geminum de messe tibi de fonte salubri
Pocula de docto dogmata mente legis

Hic loquitur qualiter regiam libertatem in suo vigore illesam regem decet manutenere servitutem sed sicut causa ipso alios excellit potencia ita coram deo pre ceteris amplioris virtutum claruisse habundancia.

Capm
N.

Gloria nulla prior te rex extollat inanis
Cedat enim populis vita superba pia
Causa nocet modica medias sis providus ergo
Non faciunt tutos regia ceptra suos
Exiguus magnum vicit David ille Goliam
Nam virtus humilis corda superba domat
Ipse animus humiles levat et de corde superbos
Obruit ergo pie rex tua regna rege
Sit tibi credibilis sermo consiliumque verba
Quo quibus et quando sicut oportet agi

Ut scriptura fidem tuus addat sermo p aures
Verba minus certi fiant timoris habent
Mens rex in te subito non irruat ire
Causis iusticie sed moderanter age
Ira movens animum tollit sibi lumen racionis
Et districta sic mentis agenda negat
Mors et vita tuis manibus de lege feruntur
Promptus in causis te decet esse magis
Nulla cupido tuam valeat corrumpere famam
Immo tuis donis gaudeat omnis homo
Servus avaricie non debet nobilis esse
Rex sed erit regis liber ubique status
Larga tuus miseris inopes elemosina curet
Qua poteris regem pacificare deum
Ffac bona quecumque potes modico dum tempore vivis
Multa metes si nunc semina pauca seris
Da tua non parce cui des tamen aspice caute
Crede mihi res est ingeniosa dare
Non perit hec probitas que dona rependit honeste
Namque parum laudem res data dantis habet
Sepe minuit nec eo minor est substancia ponti
Qui modicam pleno flumine sumit aquam
Sic tua rite iuvet miseros elemosina sumpta
Nec erit argenti sic tua summa minor
Si quis amore dei miseris sua dona ministrat
Munera tempus habent fama perhennis erit
Consumuntur vestes gemme franguntur et aurum
Porrige pauperibus que dedit ante deus
Est ancilla dei simplex elemosina mortis
Immodicum venie porta salutis iter
Dissipat adversus dirus peccata pocat
Auctori reddunt probra precatur opem
Peccatum mors est anime mors debita pena
Peccato sed in hoc mens pia delet eam
Absit culpa gule tibi rex tanti regis honestas
Omnis mundicie debet honore frui
Illius enim vicium primevum labe parentem
Corrumpunt fragilis quo cadit ipse reus
Hostis in hoc vicio xpm temptavit et ipse
Qui rex est verus respuit illius opus
Rex simul pugnare volens ieiunia cunctis
Imposuit donec hostica tela domet
Rex tibi pigriciem pellas et mollibus obsta
Carnis et ad mores arripe fortis iter
Regius utique status plebem supereminet omnem
Nobilis in gestu sic magis ille foret
O iener annorum dolus in quo nullus habetur
Simplex nobilitas perfica tota cutis

Que namque doli non te sinunt esse capacem
Non te virtusque tamen degenerare genus
Sint tibi forma genus honor ordo diviciisque potestas
Commisit hec omnis libera dona tuus
Hec sequuntur tua laus virtus gracia morum
Et sic plenus homo rex pie vive deo

Hic docetur qualiter rex a sue carnis voluptate illecebra specialiter se debet abstinere et sub sacre legis constitucione propter divinam offensam sive coniugis tantum licito fruatur consorcio .. ..

Capm · XII ·

O Super omne fuge pie rex ne ceca voluptas
Carnis ad illecebra provocet acta tua
Sponsus set propria de legibus utere sponsa
Nec sponses sacrum lucris honore thorum
Nulla vetus scriptura docet regnum quod ab evo
Stant venus et regnum pacificata simul
Intendat veneri quod homo simul et racioni
Numquam possibile creditur illud opus
Pluribus exemplis tibi luxus erit fugiendus
Biblia que docuit respice facta david
Invasit regem processu temporis error
Cuius dum rapuit cor mulieris amor
Quis dolor inde fuit seu que vindicta secuta
Terret adhuc animum qui legit illa viri
Sit tibi culpa david speculum speculeris in illo
Casus ut alterius te super alta levet
Felix quem faciunt aliena pericula cautum
Precavet ut ruat vias quas videt ante ruinam
Respice dum populum fraus nulla valebat hebreum ·
Vincere feminens vicit amore dolus
Exemplo balaam doceatis quomodo regem
Ipse balak docuit qualiter arte fuit
Consilium dedit ipse balak qua turbet hebreos
Arte quibus frangit hostica bella dolis
Accipe rex inquit quo consilio potes unum
Non vincat populus viribus ille suis
Iunio colendo deum corpusque gerendo pudicum
Vincere semper haber ille per ista duo
Ut superes illum non marte set arte puellis ·
Elige quas ornat vestis et omnis honor
Que manibus plaudant pede ludant noctibus ignem
Spirant plectra gerunt astra decore premant
Non vigor armorum set lusus pugnet amorum
Non acuum ferrum set muliebre forum
Sic species vincat acies sic arma virorum
Forma puellarum sub pede victa terat
Celestis sic ira dei consurget in illos
Sic victor populi seu tropheo feres

Rex hoc consilium credens debet esse pudicus
Preparat insignes Sidoniasque genas
Prelia nulla parat arcu non arcet hebreos
Non ferit hos ferro nec feriendo fugat
Pugnat non equitum lanceis set nec equorum
Sons nimio luxus femineisque choris
Hec canit hec ludit hec adiuvat arte decorem
Ut gemino vultu fallat in ore decor
Per faciem vicit ista faciem domuit hec per ocellos
Furtillus profert illa per ora filios
Hec species animos prevalent plebis hebree
Decipit peccantes opprimit ira dei
Rex tibi sume notam qualem te docet experimentum
Et veteris exemplum det tibi scire modum
Rex et in exemplis regis concerne Saulis
ffemina dum superest qualia nulla potest
Demonis arte potens magica suscitat illa prophetam
Regis et ad mortem stare coegit eum
Corpora que poterat sibi subdere mortua vivus
Arte magis facili subderet illa viros
Cum premuntur non falluntur ergo cavendum
Est tibi rex corpus ut sine labe regas
Rex es regina satis est tibi sufficiat una
Hanc tibi consortes sic docet alma fides
Rex ita si fugias viciorum pondera mores
Et teneas poteris quicquid habere velis

Hic loquitur et ponit magnifice iam regi nostro iuveni nuper serenissimi Principis patris sui exempla dicens quod ubi et quando necessitatis illud exigit facultas rex contra suos hostes armorum probitates audacter exerceat et quod ipse nulla adversitate constanciam sui vultus videntibus aliis amittat ..

Capitulum xiii

Sit tibi rex aliud quod sis defensor in armis
Plebis et ut iura de probitate regas
Sumens in exemplum reminiscere facta paterna
Cuius adhuc vigilans laus ubicumque sonat
Numquam de terra nomen delebitur eius
Precellunt armis Hectoris arma sui
Inque suam laudem quoque tuam mea scripta renovabo
Ut probitate memor sit tibi patris honor
Iustus erit iustos probus unde probos sibi legit
Hec sunt virtutis communicare cibum
Confluit in domus non parce dona merentum
De largo corde fit sibi larga manus
Extera depredat loca set sua propria servit
Et sibi commissa prospera plebis agit
Cuius enim laudes si non enarrabimus omnes
Omnia sunt meritis ora minora suis

Nulla suum meritum poterit complectere filum
Vox minor est omnis laude ferenda sua
Ut brevitate loquar tantus princeps fuit ille
Laudantum poterit quantus ab ore cani
Armatum sentit eum redolens hispanum vires
Unde subegit eum de probitate timet
Turbans hostiles turmas medios per hostes
Irruit et rumpit more leonis iter
Ut lupus ipse fame stratus dispergit ovile
Hos premit hos perimit hos fecit habere necem
Sobrius in gestis semper fuit ille sed hostis
Sanguine sepe suus ebrius ensis erat
Pugnat et impugnat expugnatque acriter hostes
Vaginam secus mucro subire negat
Sit satur hostilis hostili sanguine mucro
Armorum pascit sanguinis unda sitim
Intra vaginam mucro torpere recusat
Evomitur gladius eius ab ore foras
Sicut aper querulis silvis latratibus actus
Lassos celeres conterit ore canes
Sic magis audaces prope se quos attingit hostes
Fulmineo gladio terruit in ore sui
Sanguinea perdomuit fera prelia more leonis
Depopulatus populos forcia castra ruit
Ut predas raperet audax descendit in hostes
Hostica sunt eius colla subacta manui
Colla superborum premunt eius dextera p obeun
Sic leopardus eo dicitur esse leo
Terra quieta fuit sub tali principe magno
Non terret gladius quod tegit illa manus
Sub ficu sub vite sua sub fronde sub umbra
Quisque manet tutus nobilis ense ducis
Sic robusta sua virtus plus surgit in actum
Plus viget hoste suo plus probitatis habet
O rex facta tui retine tibi prius ut illa
Laus quam promeruerunt sit tribuenda tibi
Audaces fortuna iuvans confirmavit in actum
Que sibi vult animus et pocula dabit
Pax super omne bonum laudetur sed quando probata
Bellum vero petunt illic oportet agi
Est tempus belli sic sunt et tempora pacis
Actibus in cunctis tu moderamen habe
Hector alexander fuerunt fama nobiliores
Sistere disparibus non potuere rotis
Nam prius vince animum vocaberis illo
Totaque vox clamet laudibus honore tue
Rebus in adversis ne labes frena timori
Si dolor in mente sit sine teste dole

Si dolor incurrat animum simulacio vultum
Erigat et facies contegat inde metum
Vultus iocundus timor hostibus est et amicis
Gloria namque facies munda iuuentis erit

Hic loquitur quod absque iusticie experta causa rex bellare non debet Dicit insuper quod regie congruit dignitati discrete tamen prouiso regimine magis amore quam austeritatis rigore suos subditos tractare ..

Capm XIIII

Ista petens aquila voluit alite celsius omni
Et regem mundum corde figurat ea
Vt sacra testantur aristotelica scripta prophete
In celum tales cor posuere suum
Demonium Triplex animal perhibetque quaternus
Indutos homines carpit et horret equos
Designatur in hoc facinus crudele potentum
Qui mortes hominum cum feritate volunt
Est igitur melius aliquid tibi sumere formam
Rex vt amore pio regna quieta regas
Tripsis quam spectare populum terrere pauore
Semper enim superat alta timoris amor
Non omnis qui timet amat set amans timet omnis
Plebs in amore manens placeat vtrumque simul
Summa viget amor amor est defensio regis
Gloria plebis amor sanus et in orbe decus
Plebs est regis ager rex cultor qui colit agrum
Si male fert tribulos si bene grana parit
Qui bene regis agit regimen rex est set iniuste
Qui regit in viciis ipse tirannus erit
Si rex de predis viuit maledicta plebis
Murmurat et regi mota fit ira dei
Mereatur populum quam deum rex iustus vtrumque
Vtque per hoc regni firma corona sui
Tange tuum pectus pie rex quo sumere possis
Regis ad imperium que meliora parant
Si te nobilitatis generositasque nominis tangunt
In genus exemplum fer magis ipse tuum
Omnine perspicias cum sis generosior auctor
Compares turpis moribus alta suis
Hoc in honore dei communi voce precemur
Vt geminet animi nobilitate genus
Pars sit in aspectu tibi quem deus equiparat
Natura pretio condicione pari
Disce quod auctor sit communis origo
Ortus et occasus vnus et vna caro
Nobilis est mentis quisquis virtute refulget
Degener est solus cui mala vita placet
Mores namque bonos venerantur curia celi
Et celum iustus non generosus habet

Sis memor ergo fratris amor tibi cuncta ministrat
Atque tibi solus omnia fratris amor
Fratris amor transit terrena superna resumpturus
Viribus ascendit astra polumque petit
Donatumque dei dum querit ad astra volare
Non timet ut videat quis deus ipse Syon
Quis rex immensus et que sit visio pacis
Quis de sanctis celi gloria quanta dei
Ista decent regem meditari sit ergo in illis
Aptior ut reddat debita mira deo
Poscere te suadens et amare deum duo namque
Hec sunt que tibi rex scire necesse iubet
Hec est condicio sub qua tibi contulit esse
Vivendique modum conditor ipse tuus

Hic loquitur secundum Salomonis experienciam quod ceteris virtutibus ad regum gubernaculum prevalet sapiencia que deo et hominibus regem magis reddit acceptabilem Capm. xv.

Dic rex iuvenis iuvenum quid Salomoni
Contigit intende sis memor inde tui
Hic bis sex puer annorum cum sacra dedisset
Dona deo meruit nocte videre deum
Quem deus alloquitur pete quod vis munus et inquit
Ille peto sensum quo mea regna regam
Regi summo placuerunt verba Salomonis
Responsumque deus reddidit istud ei
Non plures annos nec opes nec de hoste triumphos
Quesisti dentur que petis ergo tibi
Non solum sapiens set dives eris super omnes
Quos habuit mundus quos vel habere potest
O bene si speculo rex te speculeris in isto
Quid magis expediens sit tibi scire potes
Hiis tamen exemplis patet ut sapiencia regis
Ad regimen plebis est adhibenda prius
Annus et annus abit semper sapiencia stabit
Stans super hanc petram non cadet illa domus
Res est grata senem iuvenilibus esse iocosum
Utilior est iuvenem moribus esse senem
Cum gressu morum sequitur quo vult deus illum
Precedensque suus firmat ubique vias
Nunc precare deum ergo sera dies tibi plaudat
Vespere ergo tuus tempora mane agis
Nam rex qui summo se vult submittere regi
Optinet in regno cuncta perenna suo
In manibus regum regalia septra tenent
Ut quasi per virgam cuncta nociva fugent
O rex ergo tue tua legi debita solve
Corporis ac anime quod sit honoris age
Sume bonos depelle malos sic iuris amator

Sis pius et populum dirige lege tuum
Set lex vt prosit accedat gracia legi
Per xpm sine quo lex bona nulla datur
Sit tibi iuris honor timor extra pudor animus
Simplicitas animi proximitatis amor
Rex ita si sapiens sapias sapienter ad omnes
Tunc sapis in xpo regum sapore bono

Hic loquitur qualiter celi deus qui est rex regum et dominus dominancium a regibus terre pura mente precipue colendus est et super omnia metuendus

Cam xvi

O Rex quicquid habes dedit hoc deus et nichil a te
Est quod habes proprium vel quod habere potes
Esse creaturam te nosce dei nec ab eius
Tu discede viis si bene stare velis
Nobile corpus habes et singula membra decora
Sit virtus animi sic magis illa tibi
Vt foris est forma tibi splendida splendeat intra
Mens tua quo tibi rex sit decor ille duplex
Labile forma bonum species inimica pudoris
Vtile virtutum sepe retardat iter
Forma dei munus forma pars multa superbit
Non tamen in stultis stat viciata viris
Non tibi forma deum set mens sincera meretur
Iusticie soli vita beata datur
Non decet in rege quod mens contraria forme
Sit set ab interius exteriora regat
Qui tibi regna tulit alii quo te venerantur
Rex in honore dei sit tua vita deo
Cum pius est xpo rege nichil ingruit hostis
Subdita fortune sors magis immo favet
Si cupis vt timeant hostes tua ceptra supremi
Ceptra dei timeas tunc timendus eris
Sit tibi celsitronus metuendus ab arce polorum
Cuius ad imperium flectitur omne genu
Hic ruit exaltat infirmat firmat et orbem
Singula fertque sua regna coercet manu
Hic est rex in quo regnant per secula reges
Hic est rex sine quo regna subacta cadunt
Hic est rex per quem mors fine suo rapit omnes
Reges reddit eos actibus atque suis
Magnus erat cesar totoque potencior orbe
Nunc quem nec mundus ceperat vrna capit
Sic et Alexander fortissimus ille macedo
Clauditur angusto pulvis et ossa loco
Maior erat magno mundo modo nobile corpus
Exilis et iam vilis arena tegit
Esse diu res nulla manet mortalibus ecce
Nullus honor prohibet gloria nulla mori

Maior ad causas inopum qui lege tueri
Deberet causas aggrauat auctor opus
Sompnia perturbant qui sepe viros sine causa
Non res set sompno visa figura rei
Sic tibi causidicus fingens qui sepe pericla
Est ubi plus rectum duplicabit iter
Mente tibi loquitur dubia nam nemo dolose
Mentis secretis vocibus esse potest
Questio precedit racionem fallere pergit
De quo non dubitat te dubitare facit
Iudicat ipse tibi causam sic lege timorem
Querit ut in dubium de racione virum
Ex causis proprium dubiis ut retinere statum
Possis dum causam lex regit ipsa tuam
Causidici nubes sunt etherea que tenebrescunt
Lucem quo solis nemo videre potest
Obfuscant etenim legis clarissima iura
Et sua nox terra reddidit esse diem
Ipsis namque viris perdit sua lumina splendor
Verum mentitur fraus negat esse fidem
Lex furit et pietas dormit sapiencia fallit
Pax gemit et lites commoda queque ferunt
Et sic lex legis a lege ledis in ipso
Et ius a nigro tempore nigra legit
Vno set populi sermo si staret amore
Causidici dampnis tunc foret ille fauus
Est bona lex in se fateor tamen eius in usu
Rectores video flectere iura modo
Non licet ut dicunt quod conspiracio fiat
Non tamen hoc faciunt quod sua iura docent
Contra causidicum si quis tamen lex det agendi
Et peto consilium iuris habere meum
Tunc dicunt alii nolunt obstare sodali
Sic lesum set eos ledere nemo potest
Sic sibi causidicus mundi parauit honores
Subuertens lingue iura vigore sue
Castiget reliquos lex quos vult non tamen ipsos
Quos deus aut mundus nescit habere probos

Hic loquitur qualiter isti causidici et iuris apprenticii in sua gradatim ascendentes facultate iudiciasque aspirantes officium iudiciale sortiti tandem culminis attingunt ubi quasi in cathedra pestilencie sedentes maioris auaricie ceteris pauci peioris sunt iniquitatis condicionis existunt.

Est apprenticius Sergantus post et adeptus
Iudicis officium fine notabit eum
Qui cepit in primo multo magis ipse secundo
Tercius atque gradus est super omne reus
Et sic lex gradibus tribus moderatur habens
Vel modo per iustis non valet ire viis

libera qualis erat lex non est munere ligata
Carcere nummorum cera cupido tenet
Aurea set clauis dissoluerit ostia clausa
Cuius ad introitum nullus habebit iter
Nil manus in pulsu nil vox clamore mouebunt
De cum lege loqui qui sine claue venis
Dux tibi si nummus non sit conducat et ipse
Custodes legis cessis adire potes
Et sic causidicus causam uidet neque iustam
Iudicium querit dux nisi nummus erit
Sunt tria precipue quibus est turbacio legis
Vnde sua iuris perdit vbique locum
Munus amicicia timor hec tria iure negante
Pacta ferunt ipsis eis obstat in orbe nichil
Dicit enim Salomon oculos ipsis iudicis aurum
Cecat et est racio contaminata sua
Scimus et hoc omnes qui iudicis extat amicus
Perdere iudicio nil valet ipse suo
Nominis hoc eciam tangat si causa potentem
Cernere iusticiam dat timor inde fugam
Horrendasque minas iudex non sustinet ipsas
Sepius et precibus flectitur absque minis
Litera magnatis dum pulsat iudicis aures
Tollit vis causam debita iura sequi
Set super omne modo sibi ve qui pauper egendo
Aurum petit in lege dum nequit ipse dare
Publica sunt ista nobis ipsa lege moderna
Pauperis in causa ius negat acta sua
Sic ego non video mea que sunt set dubitando
Auribus attonitis quero cauenda malis
Ecce dies in qua fuerit que iuris amica
Nunc magis contra lex gerit acta sua
Larua tegit faciem confinxit glosaque textum
Vertit et in logicam lex variata solam
Absque tamen numero sunt legis in orbe scolares
Plurima sunt folia fructus et inde minor
Nomine sub iusto qui sepe nephanda paciuntur
Vndique solis face plurimus iuris agit
Qui magis in causis diseruunt talibus orbem
Crimina sunt cautis ista timenda viris
Diuidit per multos deriuantur flumina riuos
Aliens et sterilis sic vacuatur aquis
Pluribus expensis patitur thesaurus eclipsim
Fit nisi preueniat sepeque diues inops
Sic dominus ista breui strictissima tempore pauper
Excessus legum in moderatur erit
Tollere nodosam nescit medicina podagram
Sic nec auaricie lex medicamen habet

Est mea bursa potens, lex inde subacta silebit
Preueniens auro singula iura fugo
Aut si iniquitatis nichil curia sit specialis
Nil opus est legum viribus ipse loquar
Continuata diu sic vlcerat illa cicatrix
Non habet vlterius nunc noua plaga locum

Hic loquitur quasi per epistolam iudicibus illis directam qui in caduca diuiciarum multitudine sperantes deum adiutorem suum ponere minime dignantur ·· Cap. iii.
vi

O qui iusticie vice mortis quosque reorum
Clauditis in manibus appreciata viris
Vos qui iusticiam vosmet falsare putatis
Cum sit lex alius vendita vestra dolis
O dilectores mundi falsique potentes
Terre quique vos esse putatis opes
O qui mundanos sic affectatis honores
Est quibus assidua sollicitudo comes
Sistite precipitem cum sepius ardua casum
Expectantque leui mobilitate cadunt
Sepius alta cadit ventorum flatibus arbor
Planta satis placido permanet atque gradu
Aerias alpes niuibus candescere cernimus
Quas subito torquent frigus et omne gelu
Est ibi ventorum rabies seuissima dumque
Temperiem gratam propria vallis habet
Sic vobis nunquam desunt aduersa potentes
Nec pax est vobis certa nec vlla quies
Dic michi diuitibus si quando desunt hostes
Quam magis hos quasi sit sepe ruina grauius
Non dat securos nec ebur nec purpura sompnos
Paupertas vili stramine tuta iacet
Perdere quod possunt torquet timor omnis auarus
Vndique sollicitus manet vmbra metus
Aurum possessor formidat semper et omnem
Ad strepitum fures estimat esse prope
Arma venena timet furtum timet atque rapinas
Fiduciam certam diues habere nequit
Hinc dum querit opes cruciat miseranda cupido
Cum iam quesitas cepit habere timor
Sic igitur miser est dum pauper querit habere
Et miser est diues perdere dumque timet
Dum iacet in plumis vigilans mens aspera sentit
Ferreus cum varius exagitata dolis
Dicit habere volo vicini pauperis agrum
Est etenim campus proximus ille meis
Sic fugit a domibus pupillos iste paternis
Insequitur viduas iudiciisque premit
Deliciis fruitur de rebus pauperis iste

Paupra set alterius computat esse nichil
Si posset mundum lucrari quis deus esset
Ulterius scire nollet in orbe deum
Iudex nomine tu fulgor tibi sufficit auri
Ut careat tenebris mens tua ceca tuus
Appropriās aurum tibi fertile nec tamen unquam
Ne sterilem vitam respicias ipse tuam
Iusticie montes iudex vir atria pariis
Semper dum mundi rebus contentus erit
Agrorum fines longos extendere queris
Nec reputas vite tempora curta tue
Quid petis argentum tibi fletum quid ponis in auri
Sunt non communes omnibus orbis opes
Sepius ista dei data conspicis hostibus esse
Ante deum nullis finis et habetur eis
Ista paganus habet iudeus latro cruentus
Unde ipse iratus sepe dat ista deus
Parva puto quecumque malos contingit habere
Non est pravorum copia grande bonum
O quociens vir iustus eget scelerosus habundat
Hic set non alibi ius quia regnat ibi
Dilectus domini moritur dum vivit adulter
Non tamen hii ipsi sunt in amore pares
Egrotat iustus dum sanus floret iniquus
Fine tamen proprium quisque reportat onus
Si tamen in mundo iudex sibi ferre salutem
Possit non curat quis sibi finis erit
O qui cuncta cupis cur temet deseris omne
Est quod in orbe tenes set neque tenet heres
O qui scis alios non te tu notus es omnes
Non tibi quid prodest ista sciencia nil
Te noscas igitur primo me nosce secundo
Rectum iudicium sic sapienter age
Omnia que mundi sunt diligis omnia ipsi
Linquis et ex nichilo credis habere satis
Tu celum perdis mundum lucraris inanem
Corpus supportas spiritus unde caret
Est tibi perfectum dampnum tibi mobile firmum
Talis enim iudex non bene facit opus
Edificas turres thalamos novitate politos
Quemque ut est orbis plus decorare solis
Edificas amplas fossa clauderis in arta
Aut medium frontis ostia clausa premeant
Quid vestes referam lectos vel mensas edes
Quorum similes nescit habere pares
Cum modo prospiceret habitacula quisque fuerit
Alterius noviter fuerit illa domus
Gloria nomine tuus erit aut tibi pompa perhennis

Quas facis in domibus dum tua lucra rapis
Sic cecidit Babilon cecidit quoque maxima Troia
Romaque multipotens vix tenet illa locum
Omnis habet subitum mundana potencia finem
Atque fuga celeri deserit ipsa suos
Iudex ergo time magnos qui sumis honores
Atque ruinoso stare memento loco
Omne quod est mundi tibi carnem transiet a te
Atque tuis meritis iudicat ipse deus
Extraque ser dominum tunc que modo seruus inique
Disperiet que tibi pondera iusta dabit
Cum te terribilis exactor iussus ab equo
Iudice sulphurei merget in vnda lacu
Proh dolor infelix tunc penitus sero dolebis
Talibus in falsis spem posuisse bonis
Gemma vel argentum nec tibi defendet et aurum
Nec fragilis mundi gloria lapsa breuis
Iudicibus populi vanum tamen est ego in ista
Materia scripsi perdita verba dedi
Nunc etenim iusticia que vel sit iudicis equa
Condicio non est tempore visa modo
Iusticiarius est sub tali nomine fallit
Qui sine iusticia nomen inane gerit

Hic loquitur de errore vicecomitum balliuorum necnon et in assisis iuratorum qui singuli auro corrupti veritatis causas iniustas supportantes pauperes absque iusticia communiter deprimuntur et opprimunt. Cap. vi.

Nunc etiam vicecomitibus quid dicere possum
Namquam in assisis dant nocumenta viris
Nitiata fit hec causa de qua viget dicio nulla
Dissimulans ut eis dicta sit inde minus
Legis in assisa si sint tua dona remissa
Ius perit et causa succumbit inde tua
Si tamen assessa sint pre manibus tua dona
Tunc potes assisis sumere lucra tuis
Ut tibi bouem precio qui stat conductus aratro
Sic tibi iuratos munere ferre vales
Sic tibi pro que tuis vendunt periuria nummis
Sic aurum iura vincit in orbe meo
Diuitis iniustam causam sic vertunt in equam
Et iustam causam pauperis esse reum
Non comes a vice set vicecomes accipit omni
Iuris auaricie fert tamen ipse vices
Sic duo vicecomitibus ipsi munere dant
Communi populo dant nocumenta nova
Hec sibi iurata sapiunt quid sit nisi lucri
De sale condiciunt quod dabis ante manum
Causidici similem capiunt isti quoque pellem
Tollunt sic inopi nil remanebit oui

Sic ego legiferis concludens vltima primis
Dico quod ex bursa lex viget ecce noua
Vt magistratus si portas sumunt in extra
Sumunt legiferi sic modo iura sibi
Vendere iusticiam quid id est nisi vendere xpm
Quem Iudas cupido vendidit ipse dolo
Nunquid adhuc Iude similis quis viuit in orbe
Immo sibi plures viuere credo pares
Namque semel Iudam talem committere culpam
Nouimus hunc et eo penituisse lego
Nunc tamen vt merces vendunt communiter omnes
Gaudentes lucrum sic habuisse suum
Rettulit hoc precium Iudas quod cepit iniqui
Nec liquet hunc demum promeruisse suum
Nunc erit ergo quid his vendunt qui iura sinistris
Est quibus hora fori cotidiana quasi
Vt vorat et stricte tenet ipsa vorago gehenne
Nec redit vllus homo liber ab ore suo
Sic modo qui vendunt leges que premia carpunt
Hec valet a manibus tollere nemo suis
Et quia sic similes inferno sunt quasi tenaces
Credo quod infernus fine tenebit eos
Quos seu Vallinus dicam qui sunt Acherontis
Vt rapide furie tu magis inde caue
Quo portas intrant prenostica dampna figurant
Cunctis namque vius de comittatur eis
Vt Cristi bursa maledixit sic maledico
Sit legum dominus et sine lege magis

Hic loquitur quod sicut homines esse sine terram necessario expedit ita leges ad eorum regimen institui oportet dummodo tamen legis custodes verum a falso discernentes vnicuique quod suum est equo pondere distribuant De erroribus tamen et iniuriis modo contingentibus innocenciam Regis nostri iunioris etatis causa quantum ad presens excusat..

Cap. vii.

Pro transgressore fuerant leges statute
Quilibet vt meritum posset habere suum
Nunc tamen iste bonus punitur et alter iniquus
Dum viget ex auro iustificatur eo
Omnia tempus habent et habet sua tempora tempus
Causaque sic causas debet habere suas
Quid mare conferret aliis dum flumina vndis
Sit nisi nauis ei quem debet vnda fluens
Et quid fert nauis nisi nauta regens sit in illa
Quid valet aut nauta si sibi remus abest
Quid mare quid nauis quid nauta vel est sibi remus
Sit nisi portus agens ventus et aptus eis
Gens sine lege quid est aut lex sine iudice quid tum
Aut quid si iudex sit sine iusticia

In patria nostra si quis circumspiciat acta
Hec tria cernet ibi sepe timenda michi
Omnia [illegible] grauiant set nulla tamen grauiora
Quam cum iusticiam iustus habere nequit
Ex iniusticia discordia crescit et inde
Cessat amor populus murmurat atque domus
Murmur si veniat venit et diuisio secum
Terraque diuisa non bene stabit ea
Et quodcumque sit hoc per se quod stare nequibit
Hec sibi nam subito corruet absque mora
Testis enim deus est dicens quod regna peribunt
In se diuisa credoque dicta sua
Ergo videre queunt quotquot qui regna gubernant
Nostre pars sortis maxima spectat eis
Quicquid delirant reges plectuntur Achiui
Nam caput infirmum membra dolere facit
Dux si peccat iter errant de plebe sequentes
Et via qua redeunt est dubitanda magis
Propter peccatum regis populi perierunt
Quamquid et contra litera raro docet
Regia set bonitas fert plebi gaudia pacis
Nam deus ad facta regis agenda fauet
Si viciosus enim sit rex quem lex nequit ipsum
Vult punire deus qui super omne potest
Experiens populo foret ut bene viueret omnis
Rex iacet in manibus sors qua bona suis
Vita salus populi rex qui bene viuit habetur
Plebis et in pestem rex malus acta parit
Eius enim scelera constat magis esse nociua
Cuius habent populi condicia nostra sequi
Quam sit maior homo sunt plus sua crimina tanto
Dum cadit ex altis leditur inde magis
Plures certo reos magis attamen omnibus ipsos
Legiferi qui sunt et sine lege manent
Cum sine lege furit regni viciata potestas
Esse nichil toto tristius orbe potest
Fallacius esse pecus animoque capacius ipso
Estimo qui nulla dat neque sentit ea
Imperium Regis non solum bella triumphis
Ornant set leges seruet utrumque bonus
Nomine dominus poterit componere se sine signis
Et sibi quid signum si nec acta foret
Et quid acta valet nisi persistens operantis
Vnius causis sit manus artificis
Hec sibi si fuerint communia per omne membrum
Est si diuisa pars sibi nulla manet
Terra quid est sola populus nisi sistat in illa
Aut populus ve sibi rex nisi regnet ibi

Est quid rex nisi consilium fuerit sibi sanum
Et quid consilia rex nisi credat ei
Attamen in nostra sic stat divisio terra
Ad sibi quisque suum nam facit ire viam
Concives hodie discordia vertit in urbe
Extinguit proprium ius quilibet   clerus
Nec lex campestris est nunc memoranda magistris
Set qui plus poterit ipse magister erit
Nunc clerus populum populus culpat quoque clerum
Et tamen in culpa perstat uterque sui
Iudicat alterius nunc culpat quemlibet alter
Utrumque suum proprium nullus reformat iter
Si videas utrumque statum dices quia certe
In magnis lesi rebus uterque sumus
Nunc magis in specie vox plebis clamat obique
Pectore sub timido que metuenda fero.
Curia que maior defendere iura tenetur
Nunc magis iniustas ambulat ipsa vias.
Infirmo capite patiuntur membra salutem
Non tamen est medicus qui modo curat opus.
Est ita magnificus communis morbus abortus
Quod valet excessus tollere nulla manus.
Sic oritur pestis per quam iacet obruta virtus
Surgit et in vicium que regit omne forum.
Rex puer indoctus morales negligit actus
In quibus a pueris crescere possit homo.
Sic etenim puerum iuvenilis concio ducit
Quod nichil expediens sit nisi velle sapit.
Que vult ille volunt iuvenes sibi consociati
Ille subintrat iter hii quoque sequntur eum.
Vanus honor vanos iuvenes facit esse sodales
Unde magis vane regna tenere colunt.
Hii puerum regem puerili more gubernant
Pondera virtutum que minus ipse gerit.
Sunt etiam veteres cupidi qui lucra sequentes
Ad pueri placitum plura nephanda sinunt.
Cedunt morigeri veniunt qui sunt viciosi
Quicquid et est vicii curia regis habet.
Error ad omne latus pueri consurgit et ille
Qui satis est docilis concipit omne malum.
Non dolus immo iocus non fraus set gloria ledi
Sunt pueris set ei sors stat aborta doli.
Sunt tamen occulte cause quas nullus in orbe
Scire potest set eas scit magis ipse deus.
Nescit enim mater nato que fata parantur
Fine set occultum clarius omne patet.
Talia vox populi condampnat obique modernum
In dubio posito pre gravitate mali.

Et ego condoleo super hiis que tempora cerno.
Quo regi puero scripta sequencia fero.

Hic loquitur quod ex quo omnes cuiuscumque mundi status sub regie magestatis iusticia moderantur, intendit ad presens regnacioni eiusdem Regi suo quandam epistolam doctrine causa editam scribere, consequenter et quia ille rex noster qui modo in sua puerili constituitur etate cum uberiores postea suscipere annos gracia mediante diuina in suis regiminibus exercendis euidencius instruatur. Et primo dicit quod omnis regalis potencia quodammodo supra leges extollitur, regiam tamen decet clemenciam quod ipse bonis moribus inherendo quasi liber sub iusticie legibus se et suos in aspectu regis altissimi assidue gubernet.

Cap^m viii.

Cumque sit Regis lex sit legis omnis
Subditus et toto corpore seruit ei
Est ita conueniens quod cum de corde fideli
Gentis in affectu legis omnis amet
Regis et est proprium commissum quod sibi plebem
Dirigat et iusta lege gubernet eam
Hinc est quod nomina scriptis de pluribus omnium
Regis ego laudi scribere tendo mei
O pie rex audi que sit tua regula regni
Conuertens legi iuritas iure Rex
Legum frena tenens freno te frenans arte
Dum nullum metuis sis metus ipse tibi
Namque timor virtus humilis fugit omne superbum
Et quasi virtutum claviger esse solet
Est tibi rex melius quod te de lege gubernes
Subdere quam mundi singula regna tibi
Est propter mundum tibi subdita sors aliorum
Tu propter celum subditus esto deo
Ut tibi deseruit populus de lege subactus
Ipsi seruiciis tenet ad instar habe
Vincere te studeas alios qui vincis et omnes
Excessus animi subdere disce tui
Iustificans alios cupias te iustificare
Iuraque dans plebi des ita iura tibi
Qui superas alios temet superare labora
Si rex esse velis te rege rex et eris
Qua fore se regem poterit racione fateri
Mentis qui proprie non regit acta sue
Non valet hoc regimen aliis conferre salutem
Dum sibi non fuerit rector ut esse decet
Dum tibi cuncta licent ne queras cuncta licere
Res etenim licite noxia sepe ferunt
Tu super es iura iustus set viue sub illis
Sponte tua nobis causa salutis erit
Est mors in tua potes id quod non licet et te
Prestita vota tamen ducere iure habent

Quod licet illesa mentis precordia seruat
Omne tamen statum non probat esse probum
Quod licet est tantum set que potes illa sub arto
Distrue iudicio fultus honore tuo
Uicinis aut regis aliter nisi causa requirat
Asperitas odium semper bella mouet
Non te preteriat populi fortuna potentis
Publica set sapiens talia facta caue
Uita Pharaonis et gesta maligna docemus
Que iusto regi sunt fugienda docent
O bone rex iuuenis fac ipse bonitate iuuentus
Sit tua morigeris dedita vite modis
Quis tibi forma iuuat vel nobile nomen auorum
Si viciis seruus factus es ipse tuis
Doctor Alexandri magni primos sibi mores
Primitus edocuit dum puer ipse fuit
Rex puer hec didicit que post dum dedicisse
Temptauit primus obstat abusus ei
Uicit Alexander Darium simul et Babilonem
Set nequit impressum vincere corde malum
Nuper in exemplis scripserunt sic sapientes
Quod prius imbuerit testa tenere solet
Rex igitur actus viciosos pelle remotos
Nam vir turpe vetus nescit abire foris
Plaude bonis fuge prauorum consorcia habens
Ex pice tractata contrahit atra manus

Hic loquitur qualiter rex sibi male consulentes cauere euitare proditores que regni sui penitus extinguere student etiam condiciones ministrorum diligencius inuestigare et quos ex iusticia errantes inuenerit debita pena corrigere debet et districtius castigare.

Cap. iii
N.

Fraudibus implicatos falsosque caueas amicos
Qui tua deposcunt te nec amare volunt
Blandicias dolosorum fugias per verba leuari
Ne speciale tuum nomen ad ima ruat
Verba nimis leniter audiensque credere dicta
Sepe super vacuos cogit inire metus
Vir qui bella mouet qui predis consulit et qui
Conspirat caras plebis habere tue
O rex oro tuas ipse claudas talibus aures
Ne tua nobilitas lesa fatiscat eis
Consilium regale tamen vir nullus auarus
Tangat set tales mortis ad instar habe
Nullus in orbe malum non est quod cordis auari
Non latet in cellis dum fuit inde fluerunt
Ambulat in tenebris opus exercet tenebrarum
Odit et impugnant nil nisi pacis opus
Qui mel in ore gerens set habens in corde venenum
Pacis habet verbum mente notando malum